

Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken
Algemene Directie Veiligheid en Preventie
Voetbalcel

Brussel, **26-05-2018**

Aan Mevrouw en de Heren Provinciegouverneurs,
Aan Mevrouw de Hoge Ambtenaar belast met de uitoefening van bevoegdheden van de
Brusselse Agglomeratie,
Aan de Dames en Heren Burgemeesters,
Aan de Dames en Heren Voorzitters van de Politiecolleges,
Aan de Dames en Heren Korpschefs van de lokale politie,
Aan de Heer Commissaris-generaal a.i. van de federale politie,

Ter informatie :

Aan de heer Directeur-generaal van de Algemene Directie Veiligheid en Preventie,
Aan de heer Directeur-generaal van de Algemene Directie Crisiscentrum,
Aan de Heer Voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie,

Betreft: Omzendbrief OOP 42ter van **26-05-2018** betreffende het uitzenden van
voetbalwedstrijden op een groot scherm op het Belgische grondgebied en de organisatie van
evenementen gelieerd aan voetbal.

1. Inleiding

Uit de ervaring van voorbije grote internationale voetbaltornooien hebben we geleerd dat
dergelijke evenementen eveneens een belangrijke impact hebben op ons grondgebied.

Er worden allerlei evenementen georganiseerd op publieke of private plaatsen, sommige
kleinschalig, andere grootschalig, sommige op initiatief van de stad/gemeente, andere op privé-
initiatief (al dan niet met commerciële doeleinden). Zeker grootschalige evenementen kunnen
een impact hebben op de mobiliteit, net als spontane evenementen zoals vreugde-uitbarstingen
bij sportief succes.

In diverse steden en gemeenten kunnen grote schermen worden opgesteld en evenementen worden georganiseerd die gelieerd zijn aan het voetbal. Er kan in groepsverband naar wedstrijden gekeken worden (in de stadions, in cafés, op terrassen, in kantines en sporthallen of op enige andere locatie die hiervoor kan worden aangewend). In sommige steden en gemeenten is het trouwens zo dat ook wedstrijden van andere nationale ploegen of clubs met veel enthousiasme gevolgd zullen worden indien op het grondgebied van die stad/gemeente een belangrijk deel van de bevolking afkomstig en/of supporter is van dat land of deze clubs.

Deze omzendbrief heeft als doel de bevoegde en verantwoordelijke actoren, in de eerste plaats de burgemeesters, een aantal aanbevelingen mee te geven betreffende de organisatie, het beheer en de begeleiding van dergelijke evenementen die gelieerd zijn aan voetbalwedstrijden, in het bijzonder wat betreft de risicoanalyse en de omkaderende maatregelen.

Daarnaast wordt er tevens aan de politiediensten gevraagd om bij de dagelijkse informatiehuishouding in het kader van de bestuurlijke politie, rekening te willen houden met deze evenementen en de nodige informatie hierrond te verzamelen en uit te wisselen met de bevoegde politionele (en andere) diensten. De bedoeling van deze omzendbrief is geenszins om beknopt te zijn op al deze activiteiten en evenementen, maar om ervoor te zorgen dat deze kunnen plaatsvinden in veilige en aangename omstandigheden, aangezien het verleden heeft uitgewezen dat grote volkstoelopen, naast een positieve belevenis bij de overgrote meerderheid aan deelnemers, ook kunnen zorgen voor een diversiteit aan problemen, en bijgevolg een professionele voorbereiding en een efficiënte omkadering vereisen. Verschillende steden en gemeenten kunnen bij het organiseren van evenementen gelieerd aan voetbal en het uitzenden van voetbalwedstrijden op grote schermen immers geconfronteerd worden met eerder grootschalige evenementen en een typisch voetbalgerelateerd gedrag, waarvan ze niet gewoon zijn om hiermee om te gaan. Het kan hierbij gaan om problematische situaties veroorzaakt door een minderheid van (potentiële) onruststokers, specifieke overlastfenomenen of bepaalde vormen van (georganiseerde) criminaliteit. Anderzijds kan het tevens gaan om problematische situaties omwille van externe factoren (brand, onweer, hittegolf, etc.), of problemen die veroorzaakt worden door het enkele feit zelf dat er veel mensen aanwezig zijn op een bepaalde plaats (drummen, verdrukking met paniekreactie, etc.).

2. Voetbalgerelateerde evenementen waaronder vooral het uitzenden van voetbalwedstrijden op grote schermen.

2.1 Algemeen

Alle betrokken partners in het veiligheidsgebeuren blijven hun gewoonlijke rol spelen, ook ingeval van eventuele crisissituaties. Ik verwijs in dat kader bijvoorbeeld naar de Nieuwe Gemeentewet, de wet op het politieambt, de omzendbrief OOP 41 van 31 maart 2014 betreffende de operationalisering van het referentiekader over het genegotieerd beheer van de publieke ruimte n.a.v. gebeurtenissen die de openbare orde aanbelangen, alsmede naar de rondzendbrief CP4 van 11 mei 2011 betreffende het genegotieerd beheer van de publieke ruimte voor de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus (B.S., 14 juni 2011).

Het is met name zo dat er toepassing kan worden gemaakt van het artikel 11 van de wet op het politieambt, waarbij de minister van Binnenlandse Zaken en de gouverneur in de mogelijkheid worden gesteld om de bevoegdheden van de burgemeester of van de gemeentelijke instellingen in subsidiaire orde uit te oefenen, wanneer deze, al dan niet vrijwillig, hun verantwoordelijkheid niet nakomen wanneer de verstoring van de openbare orde zich uitstrekt over het grondgebied van verscheidene gemeenten of, wanneer, ook al doet de gebeurtenis of de situatie zich slechts in één enkele gemeente voor, het algemeen belang hun tussenkomst vereist.

2.2 Rol van de lokale overheid

De lokale overheden moeten, ieder voor wat hen betreft, overgaan tot een risico-analyse van de evenementen. Welke het succes qua publieke belangstelling zal zijn van al de geplande acties en evenementen is heden moeilijk in te schatten. Het is tenslotte duidelijk dat zeker het succes van evenementen in open lucht sterk zal afhangen van de weersomstandigheden.

Het komt aan elke burgemeester toe om de informatie te doen inzamelen die nuttig is met het oog op het vaststellen van een juiste evaluatie van de situaties die zich op zijn/haar grondgebied kunnen voordoen en de potentiële risico's die hiermee verbonden zijn. Hij/zij kan hiervoor beroep doen op een multidisciplinair formulier dat de organisator dan bij zijn aanvraag (indien dergelijke aanvraag moet gebeuren) indient. De burgemeester dient de te nemen maatregelen te evalueren en te bespreken met de verschillende tussenkomende partijen, onder meer m.b.t. de te organiseren evenementen en tenslotte m.b.t. het verzekeren van de veiligheid in het algemeen. De burgemeester laat zich hiertoe grondig adviseren. Hierbij wordt idealiter beroep gedaan op de veiligheidscel zoals bedoeld in de artikelen 29 en 30 van het Koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen, die desgevallend kan worden uitgebreid met een plaatselijk expert inzake het gedrag van voetbalsupporters.

Het is van belang om er rekening mee te houden dat bepaalde activiteiten spontaan zullen georganiseerd worden of tot stand zullen komen. Zo is het niet ondenkbaar dat horeca-uitbaters of organisatoren van bepaalde evenementen, voetbalwedstrijden op een groot televisiescherm tonen voor de bezoekers of passanten. Dit kan er toe leiden dat een bepaald evenement eerder begint of langer zal duren dan gepland, dan wel dat er bijvoorbeeld op een braderie in een stad/gemeente aan bepaalde cafés veel mensen samentroepen.

2.3 Risicoanalyse en scenario's

Aangezien alle evenementen en activiteiten die voetbalgelieerd zijn apart of gezamenlijk een impact kunnen hebben op de mobiliteit en/of de handhaving van de openbare orde, is het van belang om voorafgaand een (multidisciplinaire)¹ risicoanalyse op te stellen, en op basis daarvan

¹ Een multidisciplinaire vragenlijst voor organisatoren van evenementen is ter beschikking via de website van het Crisiscentrum.

te beslissen welke maatregelen er dienen te worden genomen door welke instantie. Het is hierbij van belang ook de nodige scenario's uit te werken voor noodgevallen en crisissituaties.

Bij het opstellen van een risicoanalyse wordt best rekening gehouden met:

- de grootte van de betrokken stad/gemeente en het feit of veel inwoners al dan niet voetbalgezind zijn;
- het aantal en de aard van de te verwachten deelnemers;
- de ervaring en expertise van de organisator;
- de specifieke omstandigheden van de plaats van het evenement (evacuatiemogelijkheden, al dan niet veel horeca in de buurt, etc.);
- de lokale bijzonderheden (bijzondere risico's verbonden met de aanwezigheid van bepaalde infrastructuur, van bepaalde activiteiten, van bepaalde rivaliserende supportersgroepen, etc.);
- de aard van de lokale bevolking en de specificiteiten die hun eigen is;
- specifieke plaatsen die een aantrekkingspool kunnen zijn voor vreugde-uitbarstingen, geweldplegingen, spanningen tussen verschillende groepen, etc.;
- de mogelijks aanwezige dreigingen inzake ordeverstoringen of andere vormen van (georganiseerde) misdrijven;
- de capaciteit van de beschikbare effectieven en de middelen;
- de eventuele terroristische dreiging waardoor de overheid beperkende maatregelen kan nemen, enz...

2.4 Wetgevend kader

2.4.1 Algemeen

Voor wat betreft evenementen op het openbaar domein of in private plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn, is het, zoals steeds, aan de burgemeester om te oordelen of er al dan niet toestemming wordt gegeven om het evenement te organiseren en/of desgevallend te bepalen aan welke voorwaarden voldaan moet worden om de veiligheid te garanderen. Er valt evenmin uit te sluiten dat er verschillende (eerder kleinschalige) initiatieven worden genomen die door de aard ervan en/of de plaats waar deze worden georganiseerd niet aan enige vorm van voorafgaande kennisgeving, toelating of vergunning onderworpen zijn.

De gebruikelijke wettelijke en strafrechtelijke bepalingen blijven natuurlijk van toepassing (waaronder dus ook, naargelang de plaats van het evenement, de basisnormen brandveiligheid, het ARAB en AREI, etc.). Er moet op voorhand duidelijkheid geschept worden aan de organisator aan welke eisen een bepaalde zaal of bepaalde technische of andere installaties moeten voldoen. Het kan hierbij gaan om nationaal wetgevende bepalingen tot eisen eigen aan een bepaalde gemeente/stad of een bepaalde zaal. Uiteraard dient elkeen en elke installatie steeds te beschikken over de nodige geldige attesten indien dit wettelijk of reglementair vereist is. Het is hoofdzakelijk aan de lokale overheid om de controle op de naleving van al deze wettelijke en reglementaire bepalingen voorafgaand aan en tijdens het evenement te (laten) controleren.

Indien er wedstrijden op groot scherm worden getoond, is het van belang dat er rekening wordt gehouden met de rechtenhouders (volgens de verdeling van de televisierechten). Bij de aankondiging van evenementen en elke andere vorm van communicatie mag trouwens, zonder toestemming van de rechthebbenden, geen gebruik gemaakt worden van door hen gedeponeerde merken.

2.4.2 Mogelijkheid om stewards zoals bedoeld in de voetbalwet in te zetten

Op het ogenblik van publicatie van deze omzendbrief, legt de wetgever de laatste hand aan een wijziging van de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden (de voetbalwet). Een voorname doelstelling van die wetwijziging bestaat er in om het potentiële werkgebied van de stewards uit te breiden.

De evenementen en activiteiten die zullen plaatsvinden rond grote schermen zullen dan in aanmerking kunnen komen als voetbalevenement in de zin van de voetbalwet en gebruik kunnen maken van stewards zoals bedoeld in de voetbalwet. Het evenement dient dan wel te worden georganiseerd door een organisator zoals bedoeld in deze wet, zijnde *de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een nationale voetbalwedstrijd of een internationale voetbalwedstrijd of iedere andere voetbalwedstrijd geheel of ten deele organiseert of laat organiseren, op eigen initiatief of op initiatief van een derde.*

Er is dus een duidelijke link met de voetbalwet en de voetbalclubs of – bonden . Een voetbalclub kan als organisator van het voetbalevenement de organisatie bijvoorbeeld wel in zekere zin uitbesteden aan een derde, doch dit neemt dan niet weg dat die club een organisator van het evenement blijft en in die zin ook verantwoordelijkheden blijft draagt bij het voetbalevenement. Door die club wordt een opgeleide veiligheidsverantwoordelijke gemandateerd die de leiding heeft over de stewards.

In het geval van een **voetbalevenement georganiseerd buiten een voetbalstadion**, kunnen de stewards worden ingezet (en de daarbij gaande stewardvest dragen) om bepaalde taken inzake veiligheid uit te voeren. Het gaat hier uitsluitend over het controleren van de toegangsbewijzen en het loutere onthaal van de toeschouwers zonder dat hierbij controle van kledij en bagage gebeurt. Bewakingsactiviteiten zoals gedefinieerd in de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid kunnen dus niet door stewards buiten een voetbalstadion worden uitgevoerd. Ook verstrekken de stewards aan het publiek alle nuttige informatie met betrekking tot de organisatie, de infrastructuur en de hulpdiensten. Ze delen aan de hulp- en politiediensten elke informatie mee betreffende de toeschouwers die de orde kunnen verstoren. De bevoegdheden van de stewards zijn hier dus veel beperkter dan in een stadion. De stewards dienen wel nog steeds onder het gezag te staan van een door de organisator, zijnde een voetbalclub of -bond, gemandateerde en opgeleide veiligheidsverantwoordelijke.

In het geval van een **voetbalevenement georganiseerd in een stadion**, kunnen de stewards zoals voorzien in deze wet, worden ingezet als voetbalstewards waarbij hun bevoegdheden identiek zijn aan die voor de nationale of internationale wedstrijden. Dit betekent dat de artikelen

13 tot 17 van de voetbalwet van toepassing zijn, net zoals dat het geval is voor de gewone wedstrijden in de nationale competitie. De taken van de stewards kunnen dan zijn:

- de mogelijkheid om de toeschouwers van hetzelfde geslacht uit te nodigen voor een oppervlakkige controle van kledij en bagage;
- het onthaal en de begeleiding van de toeschouwers naar hun plaatsen;
- de mededeling naar het publiek toe van nuttige informatie betreffende de organisatie
- de mededeling aan de hulp- en politiediensten van elke informatie betreffende de toeschouwers die de openbare orde kunnen verstoren;
- de controle op de naleving van het reglement van inwendige orde;
- het nemen van nuttige maatregelen in afwachting van de hulp- en veiligheidsdiensten
- inspectie van de installaties vóór en na de wedstrijd;
- bediening evacuatiepoorten;
- verzekeren van een vlotte doorgang naar uitgangen en er voor zorgen dat toegangs- en evacuatiewegen vrijgehouden worden;
- richtlijnen geven in het kader van de veiligheidshandhaving;
-

Wanneer er stewards worden ingezet voor een voetbalevenement, dienen de organisatoren en de bevoegde burgemeester, na advies te hebben ingewonnen bij de betrokken politiezones, voorafgaandelijk een schriftelijke overeenkomst te sluiten betreffende de inzet, de bevoegdheden en de taken van de gemandateerde veiligheidsverantwoordelijke en van de stewards.

2.4.3 Gemeenschapswachten

Overeenkomstig de bepalingen van de wet 15 mei 2007 betreffende de instelling van de functie van gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119bis van de Nieuwe Gemeentewet zoals gewijzigd bij wet van 13 januari 2014, kunnen gemeenschapswachten wel een rol spelen bij bepaalde evenementen op bepaalde plaatsen.

De personen die behoren tot de dienst gemeenschapswachten zijn belast met veiligheids- en preventieopdrachten, gericht op het verhogen van het veiligheidsgevoel van de burgers en het voorkomen van openbare overlast en criminaliteit door middel van een of meerdere van de volgende activiteiten :

1° het sensibiliseren van het publiek aangaande de veiligheid en de criminaliteitspreventie;
2° het informeren van de burgers om het veiligheidsgevoel te verzekeren en het informeren en signaleren aan de bevoegde diensten van problemen op het vlak van veiligheid, milieu en het wegennet;

3° het informeren van automobilisten over het hinderlijk of gevaarlijk karakter van verkeerd parkeren en hen sensibiliseren met betrekking tot het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het correct gebruik van de openbare weg, alsook het helpen van kinderen, scholieren, gehandicapten en ouderen bij het veilig oversteken;
4° het vaststellen van inbreuken op de gemeentelijke reglementen en verordeningen in het kader van artikel 119bis, § 6, van de nieuwe gemeentewet die uitsluitend het voorwerp kunnen uitmaken van administratieve sancties (...);

5° het uitoefenen van toezicht op personen met het oog op het verzekeren van de veiligheid bij evenementen georganiseerd door de overheid.

6° de ontradende aanwezigheid ter preventie van conflicten tussen personen, met inbegrip van de geweldloze tussenkomst bij vaststelling van verbale conflicten tussen personen;

2.4.4 GAS-wetgeving

De voetbalwet is niet van toepassing voor wat betreft haar beteugelende bepalingen ten aanzien van supporters. De steden en de gemeenten hebben wel de mogelijkheid om soortgelijke dan wel andere specifieke bepalingen zoals deze vermeld in de artikelen 20 tot 23ter van de voetbalwet op lokaal vlak over te nemen in een gemeentelijk reglement of verordening en sanctioneerbaar te stellen met gemeentelijk administratieve sancties. Denken we bijvoorbeeld aan het gooien van voorwerpen, het aanzetten tot haat en woede en zeker het gebruik van pyrotechnische voorwerpen. Zoals op andere plaatsen in deze omzendbrief wordt vermeld, is het aangeraden om zeker vuurwerkgebruik door de deelnemers aan het evenement tegen te gaan en sanctioneerbaar te stellen, gelet op de mogelijke risico's dat het gebruik van vuurwerk met zich meebrengt, zeker in een massa mensen en nog meer als diegene die het gebruikt, geen kennis van zaken heeft en reeds een zekere hoeveelheid alcohol heeft gebruikt.

2.4.5 Wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid

Algemeen

In het kader van evenementen wordt veelal beroep gedaan op professionele bewakingsagenten in dienst van vergunde bewakingsondernemingen voor het uitoefenen van activiteiten van evenementenbewaking. Ook de eigen leden van de organiserende vereniging kunnen ingezet worden voor deze taken. Let wel; zulke inzet van eigen leden is enkel mogelijk onder strikte voorwaarden. Deze voorwaarden zijn vervat in artikel 24 van de wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid en verplichten ondermeer dat de vereniging die eigen leden inzet geen winstoogmerk mag beogen en een ander doel moet nastreven dan de organisatie of het faciliteren van evenementen.

De taken van bewaking op een evenement bestaan voornamelijk uit het toezicht op de aanwezigen, het kanaliseren van het publiek, toegangscontrole, vrijhouden van doorgangen, toezicht bij uitgangen, bewaken van podia, begeleiding van artiesten, controle van toegangen naar VIP-plaatsen, 'backstage'-controle, regulering van parkeerplaatsen, bewaking van installaties, enz. De evenementenbewaking beoogt in casu het veilig en vlot verloop van het evenement te verzekeren.

Evenementenbewaking op de openbare weg

Artikel 115 van de wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid maakt de evenementenbewaking op de openbare weg mogelijk onder de volgende cumulatieve voorwaarden:

- de bestuurlijke overheid heeft geen aanwijzingen dat de openbare orde zal worden verstoord;
- een politiereglement bepaalt de afbakening van de bewaakte zone;
- het begin en einde van de bewaakte zone worden aangeduid middels een bord, zoals vastgelegd bij ministerieel besluit van 10 november 2017.

Controle van kledij en goederen

De bewakingsagenten die activiteiten van evenementenbewaking uitvoeren, kunnen overgaan tot toegangscontroles aan de toegang van de plaatsen die zij bewaken en tot oppervlakkige betastingen met als enige bedoeling na te gaan of de gecontroleerde persoon drager is van een wapen of gevaarlijke voorwerpen die het goede verloop van het evenement kunnen verstoren of de veiligheid van de personen in het gedrang kunnen brengen.

Dergelijke controle is evenwel onderworpen aan volgende cumulatieve voorwaarden² :

- a. Zij wordt enkel uitgevoerd door bewakingsagenten *van hetzelfde geslacht* als de gecontroleerde persoon voor de oppervlakkige betasting. De visuele controle van de bagage kan uitgevoerd worden door agenten van het andere geslacht;
- b. Zij wordt uitsluitend uitgevoerd als de betrokken personen zich vrijwillig onderwerpen aan de controle; er kan dus geen enkele vorm van dwang worden gebruikt;
- c. Zij bestaat uit de oppervlakkige betasting van de kleding van de persoon en de visuele controle van handbagage die hij aanvaardt om voor te leggen;
- d. Zij heeft uitsluitend betrekking op goederen die relevant zijn in het licht van het wettelijk doel. Zij is uitsluitend gericht op het vinden van wapens/gevaarlijke voorwerpen en dus niet van bijvoorbeeld fototoestellen of opnameapparatuur. De bewakingsagent kan het publiek wel wijzen op het eventueel verbod van deze toestellen, maar kan er niet actief naar op zoek gaan;
- e. De controle kan systematisch zijn.

De bewakingsagenten kunnen de toegang ontzeggen aan eenieder die zich tegen deze controles verzet.

2.5 Aanbevelingen qua omkaderende maatregelen

2.5.1 Context

Hieronder worden er een aantal aanbevelingen meegegeven die, naargelang de schaalgrootte van het evenement en de plaats waar het evenement wordt georganiseerd, door de lokale overheid gebruikt kunnen worden bij het uitwerken van een multidisciplinaire risicoanalyse en het vastleggen van de te nemen maatregelen. Het speelt ook hier al een belangrijke rol of het gaat om een indoor evenement, dan wel een evenement in open lucht, of de plaats van het evenement al dan niet omheind is, hoe groot de publieke belangstelling is die men beoogt, etc.

² Art. 102 tot 104 van de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid.

Sommige van deze aanbevelingen kunnen zelfs interessant zijn als er geen enkel zogenaamd groot scherm wordt opgetrokken. Het is immers mogelijk dat er bij een belangrijke overwinning na de wedstrijd een grote volkstoeloop plaatsvindt op een (meestal) centrale plaats in de stad/gemeente, dan wel dat verschillende cafés naast elkaar op terras op TV de wedstrijd uitzenden, zodat de facto toch een grote massa kijkenden ontstaat, zonder dat er een groot scherm aanwezig is.

Gelet op alle mogelijke vormen van schermen, TV's en andere installaties is het trouwens onmogelijk om een sluitende definitie te geven van "grote schermen". Onderstaande aanbevelingen kunnen beschouwd worden als een 'toolkit' waarvan de lokale overheden gebruik kunnen maken bij opstellen van hun risicoanalyse en het bepalen van de te nemen maatregelen wanneer er een evenement wordt georganiseerd waarvan verwacht kan worden dat deze een voor die stad/gemeente belangrijke volkstoeloop teweeg kan brengen.

Bij de evaluatie van het al dan niet toelaten van evenementen die voetbalgelieerd zijn en van het uitzenden van voetbalwedstrijden op een groot scherm, wordt bij het opstellen van een risicoanalyse en het vastleggen van de te nemen maatregelen, aanbevolen met volgende zaken rekening te houden:

2.5.2 Organisator

- inzake een vooraf gepland evenement, moet het steeds duidelijk zijn en op papier vastliggen wie de organisator is. De verplichtingen en verantwoordelijkheden van deze organisator dienen tevens schriftelijk vastgelegd te worden, net zoals de verantwoordelijkheden en verplichtingen van de hulp- en interventiediensten, en de samenwerking tussen al deze partners. Hierbij kan gewerkt worden naar analogie met de overeenkomst zoals voorzien in artikel 5 van de voetbalwet;
- commerciële overwegingen kunnen nooit de bovenhand halen op veiligheid;
- initiatieven genomen door een privé-organisator kunnen niet leiden tot disproportionele veiligheidsmaatregelen ten laste en ten koste van de maatschappij. Evenmin mag het dagelijks politiewerk in het gedrang komen. Capaciteitsproblemen dienen in de mate van het mogelijke vermeden te worden. In dat kader is het aanbevolen dat de organisator zeker bij commerciële evenementen voorziet in veiligheidspersoneel, en dit overeenkomstig de wetgeving op de private en bijzondere veiligheid. Het kan gaan over een interne dienst of een private bewakingsonderneming, een verenigingsregime voorzien door de verenigingen die bewakingsactiviteiten willen laten uitvoeren door hun (eigen) leden of door personen die een effectieve en aantoonbare band hebben met de vereniging. Het gaat over het regime zoals voorzien in artikel 24 van de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid;
- bij een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid is het van belang te kiezen voor een multidisciplinaire aanpak, waarbij er gestreefd wordt naar een goed evenwicht tussen

de fysieke veiligheid van de aanwezigen, de belangen en bezorgdheden van de buurtbewoners, de handhaving van de openbare orde en het creëren van een gastvrije en aangename omgeving om deel te nemen aan het evenement;

- hoewel het de bedoeling is van dergelijke evenementen om de sociale cohesie te versterken, is het uiteraard zo dat op basis van een gedegen multidisciplinaire risicoanalyse een verbod kan worden opgelegd om bepaalde evenementen te organiseren, dan wel om bepaalde beperkende maatregelen op te leggen, indien uit deze risicoanalyse zou blijken dat de kans op incidenten, ordeverstoringen of ongeregelde heden reëel is. Enkele typische fenomenen (overmatig alcoholgebruik, anti-sociaal gedrag, onderlinge rivaliteit tussen supporters, ...) bij een voetbalgebeuren die zich tevens kunnen voordoen op plaatsen waar evenementen gelieerd aan voetbal worden georganiseerd of waar voetbalwedstrijden op een groot scherm worden getoond, dienen zeker in de grotere steden deel uit te maken van de risicoanalyse, net zoals de eventuele profileringsdrang van sommige risicogroepen of risicopersonen;
- wanneer een wedstrijd plaatsvindt tussen 2 landen waarvan er belangrijke bevolkingsgroepen aanwezig zijn in een bepaald stadsgedeelte, en er bestaat een bepaalde spanning tussen deze groepen, dan dient er, als het evenement wordt toegelaten, bij de risicoanalyse aan gedacht te worden om eventueel meerdere grote schermen toe te laten zodat een supportersscheiding kan worden opgezet.

2.5.3 Minimale veiligheidsvoorzieningen

☞ Visie van de overheid

De tolerantiegrenzen en het bejegeningprofiel ten aanzien van de deelnemers aan het evenement (bij voorkeur worden deze bepaald in een visietekst die op lokaal vlak wordt opgesteld onder bevoegdheid van de lokale overheid). Hierbij moet in het bijzonder rekening gehouden worden met typische gedragingen die bij dergelijke evenementen snel tot irritatie, frustratie en tenslotte escalatie kunnen leiden, zoals: gooien met voorwerpen (in het bijzonder bierbekers), nekzitten, veelvuldig duwen naar voor, constant gebruik van toeters of trommels, wildplassen, gebruik van drugs, etc.

☞ Algemene veiligheid

- het al dan niet toelaten van de verkoop en/of het gebruik van alcoholische dranken (met mogelijks een onderscheid naargelang het alcoholpercentage) en het al dan niet toelaten van glazen recipiënten (inclusief afspraken met de standhouders op het evenement zelf, alsmede met de in de buurt gelegen horecazaken, nachtwinkels, etc.);
- het uitwerken van een procedure indien verdachte voorwerpen, personen of evenementen worden geobserveerd;
- het al dan niet voorhanden hebben van camerabewaking, de afspraken wie deze camera's bedient, etc.;

- het aanduiden van de verantwoordelijke inzake de veiligheid binnen de organisatie, alsmede de verantwoordelijke binnen de politie, brandweer en de medische diensten (zowel bij de voorbereiding van het evenement als op het terrein tijdens het evenement zelf), en de manier van samenwerken (geïntegreerde commandostructuur);
- het aantal en de taakverdeling tussen het aanwezige (private en publieke) veiligheidspersoneel;
- het voorhanden hebben van alle vereiste verzekeringen en vergunningen.

☞ Multidisciplinaire aanpak - noodplanning

- de afspraken met de medische diensten en de brandweer, zowel wat betreft de inzet van personeel als van middelen. De Provinciale Commissie Dringende Geneeskundige Hulpverlening kan ambtshalve of op verzoek van de provinciale en gemeentelijke overheden adviezen formuleren in verband met de organisatie van de dringende medische hulpverlening, ter voorbereiding van risicovolle manifestaties (zie artikel 7, §2, 1° van Koninklijk besluit van het 10 augustus 1998 tot oprichting van de Commissies voor Dringende Geneeskundige Hulpverlening);
- de afspraken inzake informatie-uitwisseling tussen alle betrokken partijen en de manier waarop deze informatie zal worden uitgewisseld (voorafgaand en tijdens het evenement);
- de afspraken inzake het houden van een coördinatievergadering, briefing en debriefing, en het verzekeren dat de getrokken lessen uit een evenement direct worden geïmplementeerd bij het volgende evenement;
- het vastleggen (en permanent vrijhouden) van de parkeerplaatsen en toegangswegen voor de hulp- en interventiediensten;
- de afspraken wie verantwoordelijk is voor wat, in het bijzonder bij het ontstaan van een problematische situatie of een crisis (inclusief samenstelling en plaats van samenkomst van de multidisciplinaire groep belast met het beheer van een desgevallende crisis);
- een nood- en evacuatiescenario voor (de plaats van) het evenement;
- de middelen waarmee door de organisator en de hulp- en interventiediensten met het publiek kan worden gecommuniceerd (minstens een publiek omroepsysteem, maar mogelijks ook een apart bord voor visuele communicatie), alsmede het alternatief mocht dit systeem niet bruikbaar zijn;
- afspraken omtrent een voorafgaande check van de site van het evenement, in het bijzonder teneinde na te gaan of de toegangswegen voor de hulp- en interventiediensten vrij zijn, en er zich geen enkele hindernis bevindt in de evacuatiewegen (gekoppeld aan afspraken rond een periodieke controle hiervan tijdens het evenement zelf);
- het te volgen scenario ingeval van het tijdelijk of definitief uitvallen van het groot scherm (voorafgaand en/of tijdens het evenement);
- de beslissingsprocedure inzake het eventueel aflassen van een evenement in open lucht, bijvoorbeeld bij nakend hevig onweer.

☞ Evenement – locatie – toegang

- het maximaal aantal personen dat op de plaats van het evenement kan worden toegelaten en de eventuele maatregelen om dit maximum aantal niet te laten overschrijden;
- de eventuele openings- en sluitingstijden (begin- en eindperiode) van het evenement;
- het al dan niet omheinen van de plaats van het evenement (ook als er geen fysieke omheining van de plaats van het evenement aanwezig is), moet schriftelijk duidelijk gemaakt worden op welke plaats(en) exact de verantwoordelijkheden van de organisator van toepassing zijn;
- het al dan niet vragen van een toegangsprijs, houden van een voorverkoop of enige andere verdeling van toegangsbewijzen;
- het al dan niet uitvoeren van een toegangscontrole (met specificatie wie hiervoor instaat);
- het al dan niet bepalen van een reglement van inwendige orde (bij afgesloten plaatsen) en de inhoud ervan, in het bijzonder wat betreft de verboden voorwerpen (glazen, flessen, vuurwerk, racistische en discriminerende voorwerpen en symbolen, etc.);
- het al dan niet installeren van drangleuning om verdrukking te vermijden;
- het al dan niet toelaten van rugzakken, grote tassen (bij voorkeur dient dit afgeraden te worden).

☞ Preventie

- de maatregelen die worden genomen tegen enkele typische fenomenen bij een grote volkstoeloop, zoals bijvoorbeeld pick-pocketing;
- de afspraken en te nemen maatregelen ingeval er verdachte personen of verdachte voorwerpen worden gedetecteerd;
- maatregelen om het doorgaand verkeer te scheiden van het evenement (gedurende gans het evenement en mogelijks bijkomende specifieke maatregelen bij de uitstroom na het evenement).

☞ Pyrotechnisch materiaal

Er wordt aan de organisator aangeraden om individueel gebruik van pyrotechnisch materiaal niet toe te staan. Indien dergelijke toelating toch zou worden verleend bij algemeen gebruik van pyrotechnisch materiaal, is het aanbevolen dat er een beroep wordt gedaan op een professionele firma en volgens de modaliteiten die op voorhand werden besproken met politie en brandweer. Er dient tevens een voorafgaand overleg plaats te vinden tussen de betrokken partijen, in het bijzonder de hulp- en interventiediensten, teneinde een finale risicoanalyse te maken of de omstandigheden (in het bijzonder het weer) het gebruik van pyrotechnisch materiaal toelaten.

☞ Communicatie

- afspraken wie welke communicatie op zich neemt, zowel bij het gewoon verloop van het evenement als in geval van incident of crisis;
- afspraken rond het eventueel gebruik van sociale media (zoals Twitter en Facebook) om met de deelnemers te communiceren voor en tijdens het evenement

(informatie zoals de aanwezigheid van gauwdieven, de plaats waar er bussen zullen staan na het evenement, etc.);

- indien er (eerder grootschalige) evenementen worden georganiseerd voor andere wedstrijden dan deze van de Rode Duivels, dan kan het van belang zijn om eventueel ook te voorzien in een aantal personen die de taal en (supporters)cultuur kennen van de betrokken bevolkingsgroep.

☞ Netheid - sanitair

- het voorzien van voldoende (propere) sanitaire installaties voor mannen, vrouwen en personen met een beperking;
- het voorzien van voldoende eet- en drankmogelijkheden;
- de afspraken inzake het vermijden van de aanwezigheid van potentiële projectielen, het opruimen van zwerfvuil, het (indien nodig) regelmatig leegmaken van de vuilbakken, etc..

☞ Specifieke fenomenen - doelgroepen

- de te nemen maatregelen ingeval van extreme hitte (waterbedeling bijvoorbeeld) of nakend onweer;
- eventuele specifieke voorzieningen voor bepaalde doelgroepen, zoals oudere personen, kinderen, personen met een beperking (beleid inzake vermiste kinderen, evacuatie van personen met een beperking, etc.).

☞ Mobiliteit

De afspraken met de openbare vervoersmaatschappijen om (zeker bij grootschalige evenementen) op bepaalde piekmomenten (in hoofdzaak net na afloop van de wedstrijd) bijvoorbeeld een extra capaciteit qua bussen, metro's of trams te voorzien, een extra stop in te lassen dichtbij de plaats van het evenement of extra interne beveiliging te voorzien op bepaalde 'gevoelige' lijnen.

☞ Media- en communicatiestrategie

Het is van cruciaal belang dat zeker de grootschalige evenementen gepaard gaan met een duidelijke (media- en) communicatiestrategie betreffende onder meer de toegelaten voorwerpen, de tolerantiegrenzen, de mogelijke gevolgen bij wangedrag, etc., zonder hierbij afbreuk te doen aan de principes van klantvriendelijkheid en gastheerschap. Bij deze communicatiestrategie is het ook van belang een specifieke communicatie te voeren ten aanzien van de buurtbewoners, teneinde hen te informeren van het plaatsvinden van het evenement en de mogelijke tijdelijke overlast die hiermee gepaard kan gaan.

2.5.4 Terroristische dreiging

Wanneer er voor gans het Belgisch grondgebied een ernstig (niveau 3) of zeer ernstig (niveau 4) terroristische/extremistische dreigingsniveau geldt, die eveneens betrekking heeft op de samenkomst van groepen, dan geldt dit dreigingsniveau ook voor de grote schermen, die geplaatst worden naar aanleiding van een toernooi of naar aanleiding van een ander evenement.

Indien dit niet het geval is, zal OCAD naar aanleiding van een toernooi een specifieke evaluatie opmaken houdende de plaatsing van grote schermen.

Behoudens nieuwe en concrete elementen zal het dreigingsniveau gelden voor alle schermen die geplaatst worden.

Indien een scherm geplaatst wordt naar aanleiding van een ander evenement dan een toernooi, kan de korpschef, onverlet zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden inzake het maken van een risicoanalyse, in geval van twijfel, via de geijkte kanalen verzoeken een specifieke evaluatie van de dreiging tot stand te brengen.

Het dreigingsniveau kan eveneens aanleiding geven tot het nemen van bijkomende maatregelen:

☞ Algemene veiligheid

- duidelijke afbakening (afsluiting) van de locatie waar het evenement zal plaatsvinden om een toegangscontrole mogelijk te maken;
- het aantal toegangen beperken;
- een bijkomende toegangscontrole voorzien;
- een grondige visuele sweeping alvorens de locatie voor het publiek toegankelijk wordt;
- het verbod om rugzakken en grote tassen op de locatie mee te nemen;
- een sensibilisatie van de medewerkers van de organisator naar mogelijke aandachtspunten (verdachte gedraging, achtergelaten pakket,...) ;
- goed herkenbare medewerkers betrokken bij de organisatie (hesje, gekleurd armbandsysteem,...);
- communicatie naar publiek van de genomen maatregelen: het tijdig aanwezig zijn (door eventuele bijkomende toegangscontroles), het verbod om bepaalde voorwerpen mee te nemen,...;
- communicatie betreffende het gebruik van pyrotechnisch materiaal en verschillende voetzoekers, wat ten stelligste wordt afgeraden zeker in geval van een terroristische dreiging;
- een verhoogde politionele zichtbaarheid in en rond de locatie;
- parkeerverboden in de onmiddellijke omgeving van de locatie;
- wat te doen in geval van onregelmatige aanwezigheid van drones;

☞ Multidisciplinaire aanpak - noodplanning

- duidelijke voorafgaande afspraken met organisatoren voor de reacties in geval van evacuatie, bommelding,...

2.5.5 Politionele aanpak

☞ Risicogelieerde inzet

Niet alle evenementen en activiteiten die voetbalgelieerd zijn, zullen een politionele inzet vereisen. De multidisciplinaire risicoanalyse zal een belangrijke indicator zijn

om na te gaan of er een politionele inzet vereist is. Op basis van een permanente dynamische risicoanalyse zal in de weken en dagen voorafgaand aan het evenement makkelijker kunnen worden bepaald hoeveel politiemensen er idealiter ingezet dienen te worden, waarbij de inzet uiteraard geschiedt overeenkomstig het ingeschatte risico.

Zoals steeds bij voetbalgerelateerde gebeurtenissen, behelst de politionele aanpak een waaier aan taken en opdrachten (indien er beslist wordt om politie in te zetten voor een bepaald evenement). Deze taken en opdrachten maken, net zoals de verwachte houding en het gewenste gedrag van de politiemensen op het terrein, het voorwerp uit van een operatieorder en een briefing. Actieve interactie en communicatie met de organisator van en de deelnemers aan het evenement is cruciaal. Het uit de anonimiteit halen van potentiële onruststokers en de observatie van potentieel deviant gedrag is tevens een belangrijk element, net zoals het (vriendelijk doch kordaat) communiceren en afdwingen van de vooraf vastgelegde tolerantiegrenzen. Het uitgangspunt voor dergelijke evenementen is meestal een concept van gastheerschap. De kledij van de politiemensen dient dan ook aangepast te worden in functie van de situatie en risicoanalyse. Hierbij dient wanneer mogelijk de voorkeur gegeven te worden aan een low profile aanwezigheid. Het spreekt voor zich dat bij dreiging van ordeverstoring, via een op het risico gerichte tussenkomst de situatie dient gede-escaleerd te worden. Er dient in voorkomend geval tevens de nodige aandacht te worden besteed aan de bewijsgaring, zodat eventuele ordeverstoorders achteraf kunnen worden vervolgd. In elk geval dient er naderhand steeds zo snel mogelijk teruggekeerd te worden naar de aanpak van dialoog en communicatie.

☞ Spotters

In deze zones waar men beschikt over zogenaamde voetbalspotters, en zeker indien de risicoanalyse zou uitwijzen dat er bij de evenementen veel voetbalsupporters aanwezig zouden zijn van de lokale voetbalploeg, kunnen deze natuurlijk een cruciale rol spelen bij het in goede banen leiden van deze evenementen. Dit geldt naar analogie voor alle andere politiemensen die vertrouwd zijn met het omgaan met allerlei vormen van criminaliteit of risicogroeperingen die op dergelijke evenementen mogelijks aanwezig zouden kunnen zijn.

☞ Mobiliteit

Tenslotte is het zo dat alle activiteiten of evenementen (apart of gezamenlijk) een belangrijke impact kunnen hebben op de verkeerssituatie in een bepaalde stad of gemeente. Het is afhankelijk van elke specifieke situatie op lokaal vlak aan de lokale overheden en politiediensten om dit zo goed als mogelijk in goede banen te leiden. Hierbij is het vooral van belang om voorafgaand goede onderlinge afspraken te maken of men vreugdecaravans of andere blokkeringen van het verkeer zal toestaan, hoelang, welke begeleidende maatregelen men zal voorzien, etc. In deze steden waar dergelijke vreugdecaravans in het verleden aanleiding hebben gegeven tot problematische situaties (bijvoorbeeld omwille van een tegenreactie van een andersgezinde groep) is het van belang om zich hierop voor te bereiden en hiervoor een apart scenario uit te werken. Indien men uit eerdere ervaring weet welke bevolkingsgroep dergelijke

vreugdecaravans mogelijks zal opzetten, en wie hier meestal het initiatief toe neemt, dan is het aanbevolen dat hiermee vooraf de nodige afspraken worden gemaakt zodat deze vreugdecaravan plaatsvindt zonder al te veel overlast.

2.6 Politionele informatiehuishouding

Aan de lokale politiekorpsen wordt aangeraden om permanent een overzicht bij te houden van alle gevraagde en vergunde voetbalgeleerde initiatieven op het openbaar domein of in private plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn en waarbij eventueel grote schermen zullen opgesteld worden. De belangrijkste evenementen dienen vroegtijdig aangemeld te worden volgens de bestaande procedures³. Volgende criteria kunnen als leidraad gebruikt worden om te bepalen welke de belangrijkste evenementen zijn:

- evenementen op het openbaar domein of in private plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn waar minstens 1.000 toeschouwers verwacht kunnen worden;
- evenementen waarvoor, ongeacht het aantal deelnemers, na risicoanalyse blijkt dat er onrustwekkende informatie met betrekking tot de aanwezigheid van risicogroepen bestaat, en/of al dan niet gespecialiseerde bijstand van andere politiediensten wordt gevraagd.

Het tijdig maken van een risicoanalyse laat toe om snel een inzicht te hebben in de maatregelen die zullen moeten genomen worden, en dus ook in de nodige politiecapaciteit.

Gezien het aantal gelijktijdige evenementen zullen de meeste politiekorpsen evenementen moeten beheren op hun grondgebied. Zonder afbreuk te willen doen op de bestaande solidariteitsmechanismen wordt aan de lokale overheden gevraagd om te streven naar een beheer van hun evenementen met eigen capaciteit.

Ongeacht of er evenementen op hun grondgebied zullen plaatsvinden, wordt aan de politiezones die risicogroepen voetbalsupporters moeten beheren, gevraagd om permanent informatie in te winnen met betrekking tot de intenties van deze groepen, onder andere via de spotterswerking. De ingewonnen informatie dient uitgewisseld te worden via de bestaande procedures.

Informatie voorafgaand aan een evenement

De informatiecycclus voor een bepaald evenement verloopt conform de vigerende richtlijnen.

Inwinnen en analyse van informatie is noodzakelijk om de politionele inzet te bepalen. Bij de informatie voorafgaand aan een evenement kunnen onder andere volgende elementen van belang zijn:

- visie van de overheid en tolerantiegrenzen;
- afspraken met organisatoren en andere betrokken partners;
- aantal en aard van de deelnemers, (supporters)cultuur van die groepen;

³ Zie Gemeenschappelijke richtlijn MFO-3 van 14 juni 2002 van de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken betreffende het informatiebeheer inzake gerechtelijke en bestuurlijke politie

- aanwezigheid van (eventueel rivaliserende) risicogroepen;
- samenstelling van de lokale gemeenschappen;
- info met betrekking tot ticketverkoop indien er een voorverkoop is voor het evenement;
- kans op gebruik pyrotechnische middelen in de menigte;
- actuele terroristische dreiging.

☞ Informatie tijdens een evenement

Hier is het van belang op zoek te gaan naar de al dan niet bevestiging van de essentiële elementen van informatie (EEI) die voorafgaand aan het evenement werden ingezameld, en dit om de risicoanalyse permanent te actualiseren.

Bij grote evenementen dient er een permanente infogaring georganiseerd te worden en moet het gedrag van de menigte geobserveerd en opgevolgd worden om snel, gepast en gericht te kunnen reageren op deviant gedrag, en zo (zoals hierboven reeds vermeld) te kunnen anticiperen op ernstigere problemen. Indien er, ondanks de gemaakte risicoanalyse en de daarmee gepaarde politionele inzet, tijdens het evenement blijkt dat er door onvoorziene omstandigheden problemen zijn te verwachten, kan er, naargelang de beschikbaarheden, beroep gedaan worden op de federale reserve.

Informatie in reële tijd van mogelijke incidenten overmaken aan het Nationaal Invalspunt van de Federale Politie (DAO) (via de DirCo of het CIC conform de lokaal gemaakte afspraken) kan van belang zijn om te kunnen anticiperen met het eventuele verplaatsen of inzetten van die reserve.

☞ Informatie na een evenement

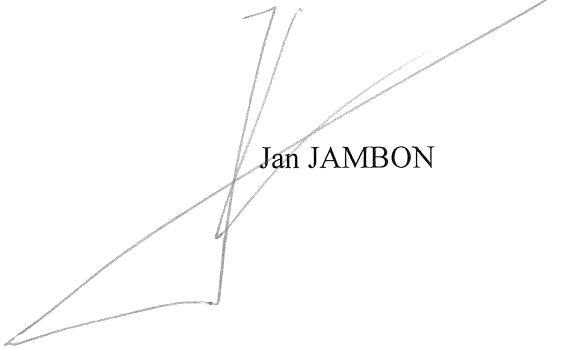
Na afloop van een evenement wordt, zoals voorzien in de MFO-3, een evaluatieverslag verwacht van het evenement met onder andere het aantal aanwezige deelnemers, de aanwezige risicogroepen en hun gedragingen, de eventuele incidenten en aanhoudingen, de eventuele eerste te trekken lessen, ...

Gezien de korte tijdspanne tussen de verschillende evenementen wordt er eveneens gevraagd, voor de evenementen die centraal werden aangemeld, onmiddellijk na het evenement een beknopt telefonisch verslag te geven aan het Nationaal Invalspunt van de Federale Politie (DAO) die de algemene situatie voor mijn administratie moet monitoren.

DAO zal minstens de Algemene Directie Crisiscentrum en de Voetbalcel van de Algemene Directie Veiligheid en Preventie inlichten van elke voetbalgerelateerde situatie die de openbare orde verstoort of dreigt te verstoren.

Mocht u vragen of opmerkingen hebben omtrent de organisatie van voetbalgeleerde evenementen waarbij onder andere het plaatsen van grote schermen , dan kan u terecht bij de Voetbalcel binnen mijn administratie: cellfoot@ibz.fgov.be.

De Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken

Jan JAMBON